

Yttrande över Kärnkraft, SOU 2009:88.

Med anledning av att Folkkampanjen mot Kärnkraft-Kärnvapen beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade utredning vill vi framhålla följande:

- 1) Remisstiden är relativt kort, knappt två månader. Det beror uppenbarligen på att regeringen vill få ett beslut om ny kärntekniklag innan valet. Det är ett mycket destruktivt sätt att hantera energipolitiken på eftersom en möjlig ny regering inom ett år kommer att ändra på lagen. Bättre hade varit om regeringen sökt samförstånd med oppositionen för en långsiktig lösning av de energipolitiska problemen. Energiförsörjningen lämpar sig ovanligt dåligt för kvartalspolitik. Regeringens agerande i detta avseende är direkt klandervärt och underminerar tilltron på politikernas förmåga att agera långsiktigt.
Vi kräver således att förslaget till ny kärntekniklag och avskaffande av lagen om kärnkraftens avveckling inte behandlas förrän den nya riksdagen efter 2010 års val har tillträtt.
- 2) Genom sitt förslag att lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling ska upphöra frånhänder sig regeringen möjligheten att stänga kärnkraftsreaktorer av demokratiska och energipolitiska skäl. Detta är ett övergrepp på folkomröstningen om kärnkraft 1980, där samtliga linjer krävde avveckling. Ska resultatet av folkomröstningen ogiltigförklaras måste en sådan åtgärd av demokratiska skäl först föregås av en ny folkomröstning i frågan som legitimerar ett sådant ogiltigförklarande. Om regeringen inte ges möjlighet att stänga kärnkraftreaktorer av demokratiska och/eller energipolitiska skäl blir det dessutom en allvarlig nackdel för introduktionen av en hållbar energiförsörjning. Utvecklingen på energiområdet är nämligen sådan att kärnkraften framöver, precis som tidigare men nu i än högre grad, kommer att bromsa satsningen på förnybar energi. Skälet är den kraftiga minskningen av elkonsumtionen som har ägt rum de senaste åren och som leder till att ny elproduktion baserad på förnybar energi får svårt att bli lönsam eftersom elpriset blir lågt på grund av förväntat överskott av redan befintlig, färdigamorterad svensk elproduktion. En övergång till en hållbar energiförsörjning kommer sannolikt att försenas avsevärt i och med utredningens förslag.
Vi kräver således att lagen om kärnkraftens avveckling (1997:1320) fortsätter att gälla av demokratiska och energipolitiska skäl.
- 3) Avskaffandet av det kommunala vetot mot nya kärnkraftverk enl. miljöbalken 17 kap. 6§ är mycket oroväckande och underminerar också demokratin. Det tyder på att regeringen också är beredd att avskaffa den kommunala vetorätten i andra sammanhang som utgör hinder för kraftindustrins profitintressen, t ex det kommunala vetot mot uranbrytning. Vi kan inte hitta något rimligt skäl till att ifrågasätta den kommunala vetorätten mot nya, stora kraftverk.
Vi motsätter oss således bestämt ett avskaffande av det kommunala vetot mot nya kärnkraftverk med de stora potentiella risker de innebär för lokalbefolkningen.
- 4) Utredningen föreslår också att Länsstyrelserna fråntas rätten att vara tillsynsmyndighet för kärnkraftverken. Istället föreslås att den centrala myndigheten

SSM ska sköta all tillsyn. Vi har mycket dålig erfarenhet av de centrala myndigheternas sätt att sköta tillsynen, då de i regel skyddar kraftbolagen istället för lokalbefolkningen och allmänintressena. Ett tydligt exempel på detta var när Sveriges Television ville göra ett reportage om säkerhetskulturen på Forsmark mot bakgrund av den mycket allvarliga incident som skedde där för några år sen. Då ringde myndigheten till Forsmark och förvarnade dem om att inte släppa in SVT istället för att välkomna en utomstående granskning. Den väldokumenterat bristfälliga säkerhetskulturen på kärnkraftverken har de facto möjliggjorts av den statliga myndighetens ansvarslöshet av allt att döma på grund av vänskapskorruption. Exempelen på de centrala statliga tillsynsmyndigheternas bristande kontroll av kärnkraftverken är åtskilliga och har pågått i många år. Det är i och för sig inte förvånande då det uppstår många personliga band mellan kärnkraftsindustrin och handläggare på de centrala myndigheterna. De sitter ju, i motsats till Länsstyrelserna, långt ifrån de människor som de har till uppgift att skydda. Ett aktuellt exempel är SSMs vägran att undersöka förekomsten av cancer runt kärnkraftverken trots att det finns överväldigande bevis från internationella studier att cancerrisken är förhöjd för de närboende, speciellt barnleukemi.

Vi litar därför på mycket goda grunder inte på centrala tillsynsmyndigheter när det gäller kärnkraft och motsätter oss därför att regionala myndigheter fräntas sin tillsyn. Argumentet i utredningen att denna förändring beror på kompetensbrist är upprörande.

Det vore ju märkligt om svenska folket är så dumt att det inte går att utbilda hundra människor till i bl a radiofysik och strålsäkerhet. Dessutom är det i första hand bara tre länsstyrelser som berörs av kärnkraftverk så det räcker troligen med ca 10 handläggare för att klara den regionala kontrollen av kärnkraftverken som ett omistligt komplement till den centrala myndigheten SSM.

Om svenska folket är så dumt att det inte ens går att utbilda tio ytterligare personer i strålsäkerhet så ska vi givetvis inte ha några livsfarliga kärnkraftverk i landet.

Vi motsätter oss därför bestämt att Länsstyrelserna fräntas tillsynen av kärnkraftverken.

- 5) Det obegränsade ansvaret för kärnkraftsolyckor ska givetvis vara obegränsat i den bemärkelse som vanligt folk uppfattar uttrycket, dvs. att moderbolaget till kärnkraftsdivisionerna i resp. moderbolag har fullt kostnadstäckningsansvar för olyckor upp till hela moderbolagets samlade ekonomiska värde. En sådan regel gäller för Vattenfall i Tyskland .

Vi förordar bestämt att det ersättningsansvar som gäller för Vattenfall i Tyskland också ska gälla i Sverige.

Utredningens tal om obegränsat ansvar är således vilseledande eftersom Vattenfall inte blir skadeståndsskyldig motsvarande de ca 150 miljarder som bolaget är värt utan bara motsvarande en knapp tiondel. Hela skadeståndsansvarsfrågan blir då ett spel för gallerierna. Tjernobyl-katastrofen, som jämförelse, torde ha åstadkommit skador för flera tusen miljarder.

Vi motsätter oss dessutom att regeringen ges möjlighet at bevilja undantag även för de relativt små summor som utredningen föreslår för skadeståndsansvar.

- 6) Utredningen föreslår att en säkerhetsrevision ska genomföras minst vart tionde år. Mot bakgrund av de brister som nu finns i de åldersstigna svenska kärnkraftverken och som medfört att energitillgängligheten nu är på bottennivå är det alldeles för sällan.

Vi kräver därför att den föreslagna säkerhetsrevisionen genomförs minst vart tredje år.

7) Som expert i utredningen begärde undertecknad att få skriva ett särskilt yttrande i anslutning till utredningen. Detta nekades dock mig och även andra experter, t ex Lars-Olov Höglund. Jag ifrågasätter om detta är förenligt med de regler för statliga utredningar som riksdagen har bestämt. Jag kan konstatera att jag inte lyckats påverka något av utredningens förslag och uppfattar därför att mitt expertförordnande varit motiverad enbart som en gisslanfunktion.

Sammantaget med vilseledande uppgifter som lämnas i brödtexten om avfallsförvaringen, t ex på sidan 206, och om uranbrytningen, t ex på sidan 216, bör utredningen därför betraktas som en miljöskandal.

För Folkkampanjen mot Kärnkraft-Kärnvapen

Göran Bryntse, Tekn Dr
Ordförande